

Naturstyrelsen

nst@nst.dk

26. oktober 2015

**Høring over udkast til forslag til lov om ophævelse af forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer.
Sagsnummer NST-4100-00040**

Modtag venligst Dansk Ornitologisk Forenings (DOF) bemærkninger til udkast til forslag til lov om ophævelse af forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer.

DOF finder det meget beklageligt, at Miljø- og Fødevareministeriet nu lægger op til en fjernelse af forbuddet mod gødskning og sprøjtning på enge, strandenge, overdrev og andre § 3-beskyttede arealer.

Engene og de øvrige lysåbne naturtyper udgjorde i flere århundreder en meget stor del af det danske landskab. Fra middelalderen og flere hundrede år frem var enge og overdrev (tørre enge) et af de altdominerende landskabselementer. Da engene var mest udbredte, har de formentlig udgjort over halvdelen af det danske landskab. I løbet af 1900-tallet blev engene voldsomt indskrænket, og samlet set er engarealet nu helt nede på 109.050 ha (per 29. september 2015), dvs. blot 2-3 % af det danske landareal.

De tilbageværende rester af enge har enestående betydning for mange truede fugle, dyr, svampe og planter. Fuglene tilknyttet enge er blandt de mest truede fuglegrupper i Danmark og Europa. Blandt de truede engfugle kan nævnes ynglende vadefugle som brushane, engryle, stor kobbersneppe, rødben, vibe og dobbeltbekkasin samt fx spidsand, mosehornugle, slørugle, gul vipstjert, engpiber og den folkekære hvide stork, der er på nippet til at forsvinde som dansk ynglefugl på grund af de forsvundne enge. En anden folkekær fugl, der i høj grad er knyttet til enge, er stæren. Den er også gået voldsomt tilbage. Bestanden af stære i Danmark er mere end halveret de sidste 40 år.

Også uden for yngletiden er engene et vigtigt spisekammer for trækfugle og vintergæster som svaner, gæs, ænder, hejler og en række arter af rovfugle og småfugle.

For den øvrige biodiversitet har engene også stor betydning. Den 'klassiske' blomsterrige eng med græssende dyr, flagrende sommerfugle og syngende fugle har været det typiske og folkekære billede af engene helt tilbage fra guldalderen og den romantiske

kulturperiode. Engene er ikke for ingen ting en del af den danske folkesjæl, og realiteten er, at engene også er en helt afgørende kerneværdi for den danske natur og biodiversitet.

Det gælder ikke mindst mange plantearter. De ofte omtalte orkideer er blot er en lille gruppe af mange truede plantearter, hvoraf en stor del udelukkende vokser på de lysåbne engarealer. Blandt dagsommerfugle, biller, padder og krybdyr er tilsammen flere hundrede arter knyttet til engene. Mange af engarterne kan slet ikke leve andre steder end på netop enge. Derfor er engenes tilstand altafgørende for arternes trivsel og overlevelse.

Gødskning truer vadefuglene og den øvrige engnatur

Engenes betydning som levesteder forringes meget kraftigt, når de gødes og sprøjtes. Mange engarter er tilpasset et relativt nøjsomt liv uden for megen gødning, og de bukker under i konkurrence med nogle få konkurrencesterke arter, hvis der er rigelig adgang til næringsstoffer i form af tilført gødning.

Gødskning fremmer desuden nedbrydning af tørvelaget, der især er afgørende for de truede vadefugles trivsel. Langnæbbede arter som fx kobbersnepper, storspover og brushaner trives og yngler stort set kun på enge med gammelt, tykt tørvelag under de grønne engplanter. Netop på grund af tørvelagets enorme betydning på engene er omlægning en alvorlig trussel mod engenes værdi. Omlægning er betegnelsen for opløjning og efterfølgende udsåning af kulturgræsser for at fremme græsproduktionen på engene. Hver gang en eng omlægges 'nulstilles' engens værdi på biodiversitetsskalaen. Derfor kæmper DOF indædt også imod omlægning af engene, som det desværre fortsat finder sted på visse kulturrenge, ikke mindst i vadehavsmarsken og på Værnengene.

Gift dræber fugls føde

Giftsprøjtning på enge sker heldigvis relativt sjældent, men det har været tilladt på visse enge indtil Folketinget vedtog et totalforbud i foråret 2015. Giftsprøjtning på enge er især brugt til bekæmpelse af stankelben og gåsebiller, der er meget værdifulge fødeemner for stære og visse vadefugle. Desuden er gift hidtil brugt til bekæmpelse af planten engbrandbæger, som i særlige tilfælde kan forgifte kreaturer. Når gift bruges mod insekter og planter, dræber det desværre også en lang række andre arter på engene. DOF mener derfor ikke, at brug af gift hører hjemme i beskyttede naturområder som fx enge. Det bør slet ikke være tilladt at bruge gift i naturen.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at den lovbestemmelse, der nu foreslås ophævet ville være medvirkende til at nå de internationale og nationale biodiversitetsmål i 2020 og stoppe tilbagegangen. Det fremgår videre, at regeringen ikke har gjort sig nogen overvejelser om, hvordan man i stedet vil stoppe tilbagegangen, hvilket netop var formålet

med lovgivningen. Det er meget kritisabelt, at regeringen vil fjerne dette initiativ uden at have noget andet at sætte i stedet. Lovændringen er udelukkende begrundet med en mindre belastning af landmændenes økonomi. Derfor er det også kritisabelt, og man ikke har estimeret hvad det vil koste at opnå en tilsvarende positiv effekt på naturen ved hjælp af andre virkemidler. Dette regnestykke er helt centralt og vigtigt, da ophør med gødskning og giftsprøjtning er en meget billig metode til at opnå en positiv effekt på biodiversiteten, og det er DOF's vurdering at andre tiltag med en tilsvarende virkning vil være meget omkostningstunge at gennemføre for samfundet. Det går endvidere imod det alment accepterede princip om, at naturbeskyttelsen generelt skal opnås ved hjælp af de midler, der giver mest naturværdi for pengene.

Det skal tilføjes, at engene ikke alene har stor betydning for naturens mangfoldighed af arter. Bevarelsen af især vedvarende enge har også en væsentlig betydning for klimaet, idet der konstant oplagres CO² i tørvelaget. Engene i vores ådale og langs vores vandløb og kyster fungerer som en effektiv buffer i forhold til erosion og udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Også derfor skal vi værne om engene og sikre dem mod ødelæggelse.

På ovenstående baggrund protesterer DOF imod ophævelse af forbuddet mod gødskning og giftsprøjtning på enge og andre § 3-beskyttede naturtyper.

Med venlig hilsen

Dansk Ornitologisk Forening
/BirdLife in Denmark

Knud Flensted

Biolog

